

Finansowanie Europejskiego Zielonego Ładu

Prof. Bożena Ryszawska
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Agenda:

1. Europejski Zielony Ład – strategia Unii Europejskiej
2. Fundusze europejskie dla Polski w latach 2021-27
3. Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności
- Next Generation EU
4. Programy operacyjne w umowie Partnerstwa i alokacja środków finansowych

Europejski Zielony Ład

**Nowa strategia rozwoju
gospodarczego Unii
Europejskiej do 2050
roku**

Credits: Alexandros Michailidis / Shutterstock.com

Radykalna zmiana modelu ekonomicznego

- Europejski Zielony Ład – wprowadza nowy model gospodarczy. Oznacza to **nową wizję rozwoju, nowe wartości i polityki sektorowe**. Cały system finansowy zostanie dostosowany do finansowania celów zielonej transformacji. Zazielenia się budżet Unii i kierunki finansowania z funduszy strukturalnych, zmieniają się też budżety krajów członkowskich.
- Europejski Zielony Ład zawiera plan działań umożliwiających bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym, powstrzymaniu zmiany klimatu, przeciwdziałaniu utracie różnorodności biologicznej i zmniejszeniu poziomu zanieczyszczeń.
- Europejski Zielony Ład dotyczy wszystkich sektorów gospodarki, w szczególności transportu, energii, **rolnictwa**, obiektów budowlanych oraz takich gałęzi przemysłu jak przemysł stalowy, cementowy, teleinformatyczny, tekstylny i chemiczny.

Europejski Zielony Ład (EZŁ) jest najambitniejszą w dziejach strategią Europy

- Głównym jej celem jest doprowadzenie do neutralności klimatycznej kontynentu w 2050 roku.
- Europejscy obywatele i przedsiębiorstwa osiągną korzyści ze zrównoważonej zielonej transformacji.

Transformacja gospodarki UE z myślą o zrównoważonej przyszłości

Europejski Zielony Ład

Bardziej ambitne cele klimatyczne UE na lata 2030 i 2050

Dostarczanie czystej, przystępnej cenowo i bezpiecznej energii

Zmobilizowanie sektora przemysłu na rzecz czystej gospodarki o obiegu zamkniętym

Budowanie i remontowanie w sposób oszczędzający energię i zasoby

Finansowanie transformacji

UE w roli światowego lidera

Wspieranie badań naukowych i pobudzanie innowacji

Zerowy poziom emisji zanieczyszczeń na rzecz nietoksycznego środowiska

Ochrona i odbudowa ekosystemów i bioróżnorodności

Od pola do stołu: sprawiedliwy, zdrowy i przyjazny środowisku system żywnościowy

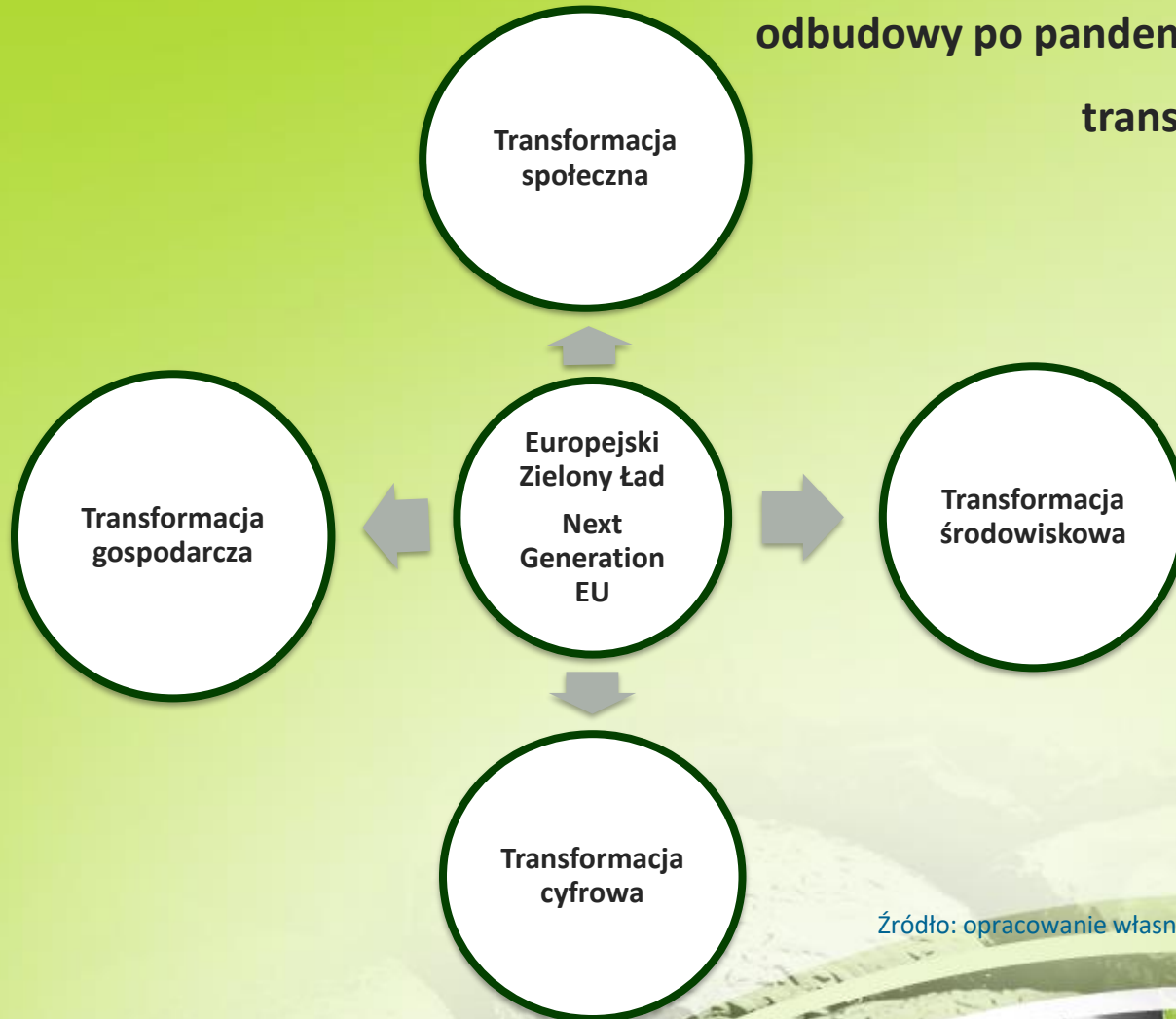
Przyspieszenie przejścia na zrównoważoną i inteligentną mobilność

Nikt nie zostanie pozostawiony w tyle (sprawiedliwa transformacja)

Europejski Pakt na rzecz Klimatu

Priorytety Europejskiego Zielonego Ładu i strategii odbudowy po pandemii prowadzą do głębokiej transformacji

Źródło: opracowanie własne

Brązowa, wysokoemisyjna gospodarka

Nieograniczony wzrost gospodarczy

Biznes jak zwykle (Business as usual)

Paliwa kopalne jako główne źródło energii

Wysokie zużycie zasobów naturalnych

Emisja CO₂

Zielona, neutralna klimatycznie gospodarka

Oddzielenie wzrostu gospodarczego od zużycia zasobów

Gospodarka obiegu zamkniętego

Ekonomia współdzielenia

Odnawialna energia prosumencka

Efektywność energetyczna i zasobowa

Źródło: Opracowanie własne

Fundusze jako instrument transformacji

Fundusze europejskie w całości podporządkowane są realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu i stanowią dźwignię uruchamiającą publiczne fundusze krajowe i prywatne (orientacyjnie x 13). Każde 1000 euro przyciąga orientacyjnie 13 000 euro funduszy prywatnych

Osiągnięcie celów Zielonego Ładu będzie wymagało zainwestowania dużych pieniędzy

- zielone inwestycje generują więcej miejsc pracy,
- tworzą trwalsze fundamenty przyszłego dobrobytu,
- niosą ze sobą więcej korzyści społecznych (np. w obszarze zdrowia publicznego),
- realizacja celów Zielonego Ładu **to nie koszt, tylko opłacalna inwestycja** w przyszłość,
- w kontekście kryzysu gospodarczego wywołanego pandemią koronawirusa gospodarki państw UE tak czy inaczej potrzebują dużego zastrzyku nowych inwestycji służących zielonej i cyfrowej transformacji unijnej gospodarki.

Plan inwestycyjny na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu

pobudza inwestycje publiczne i prywatne niezbędne do przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu, zieloną, konkurencyjną i sprzyjającą włączeniu społecznemu. Trzy wymiary:

- finansowania: uruchomienie w następnym dziesięcioleciu **zrównoważonych inwestycji o wartości co najmniej 1 biliona euro**. Większy udział wydatków przeznaczonych na działania służące **klimatowi i ochronie środowiska**
- UE dostarczy inwestorom narzędzi przez nadanie zrównoważonemu finansowaniu głównego znaczenia w systemie finansowym. Ułatwi ona też zrównoważone inwestycje publiczne przez zachęcanie do **ekologicznego planowania budżetu i zielonych zamówień publicznych**

Źródło: https://ec.europa.eu/regional_policy/pl/newsroom/news/2020/01/14-01-2020-financing-the-green-transition-the-european-green-deal-investment-plan-and-just-transition-mechanism

- **Cyfrowa rewolucja** zmienia to jak pracujemy, jak spędzamy czas wolny, jak produkujemy, konsumujemy, jak budujemy relacje i organizujemy się społecznie, jak się uczymy i prowadzimy badania naukowe. Cyfrowe technologie wprowadzają innowacje w produkcji energii, zmniejszają zużycie zasobów, dają nam dostęp do dóbr i usług bez konieczności posiadania ich indywidualnie, poprawiają nasze zdrowie, przedłużają życie.
- **Zielona rewolucja** pokazuje wartości czyli co jest dla nas ważne, jak żyć by zachować środowisko naturalne dla nas i przyszłych pokoleń, jak produkować i konsumować by nie dewastować planety, jak zadbać o nasze zdrowie, czyste powietrze, zdrową żywność, jak ograniczyć ilość śmieci, jak uwolnić nasze oceany od plastiku, jaki wybrać sposób życia by starczyło zasobów i energii dla wszystkich ludzi.

Budżet na lata 2021-2027 - największy w historii budżet dla rozwoju polskiej gospodarki 170 mld euro

- **wieloletnie ramy finansowe (1 047,3 mld EUR)** i nadzwyczajny instrument **Next Generation EU (750 mld EUR)**, który ma pomóc odbudować UE po pandemii Covid-19 i wesprzeć inwestycje w transformację ekologiczną i cyfrową.

Źródło: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy>

Dwa razy więcej pieniędzy w latach 2021-27

Tradycyjne
Fundusze Unijne
(polityka
spójności)
72,2 mld euro

Fundusz
Odbudowy i
Zwiększania
Odporności
57,2 mld euro

Źródło: Opracowanie własne

Next Generation UE - Największy w historii pakiet środków na rzecz ożywienia gospodarki

- **Instrument Odbudowy i Wzmacniania Odporności**, potocznie zwany funduszem odbudowy, ma być zastrzykiem inwestycji, które pozwolą gospodarce UE szybko pokonać pocovidowe spowolnienie, jednocześnie przyspieszając transformację w stronę neutralności klimatycznej i cyfryzację gospodarki.
- Długoterminowy budżet UE w połączeniu z Next Generation EU, tymczasowym instrumentem pobudzającym ożywienie gospodarki, to największy pakiet środków, jaki został dotychczas sfinansowany z unijnego budżetu. Łączna kwota 1,8 bln euro pomoże odbudować gospodarkę Europy po kryzysie wywołanym COVID-19.

https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_pl

Polityka spójności

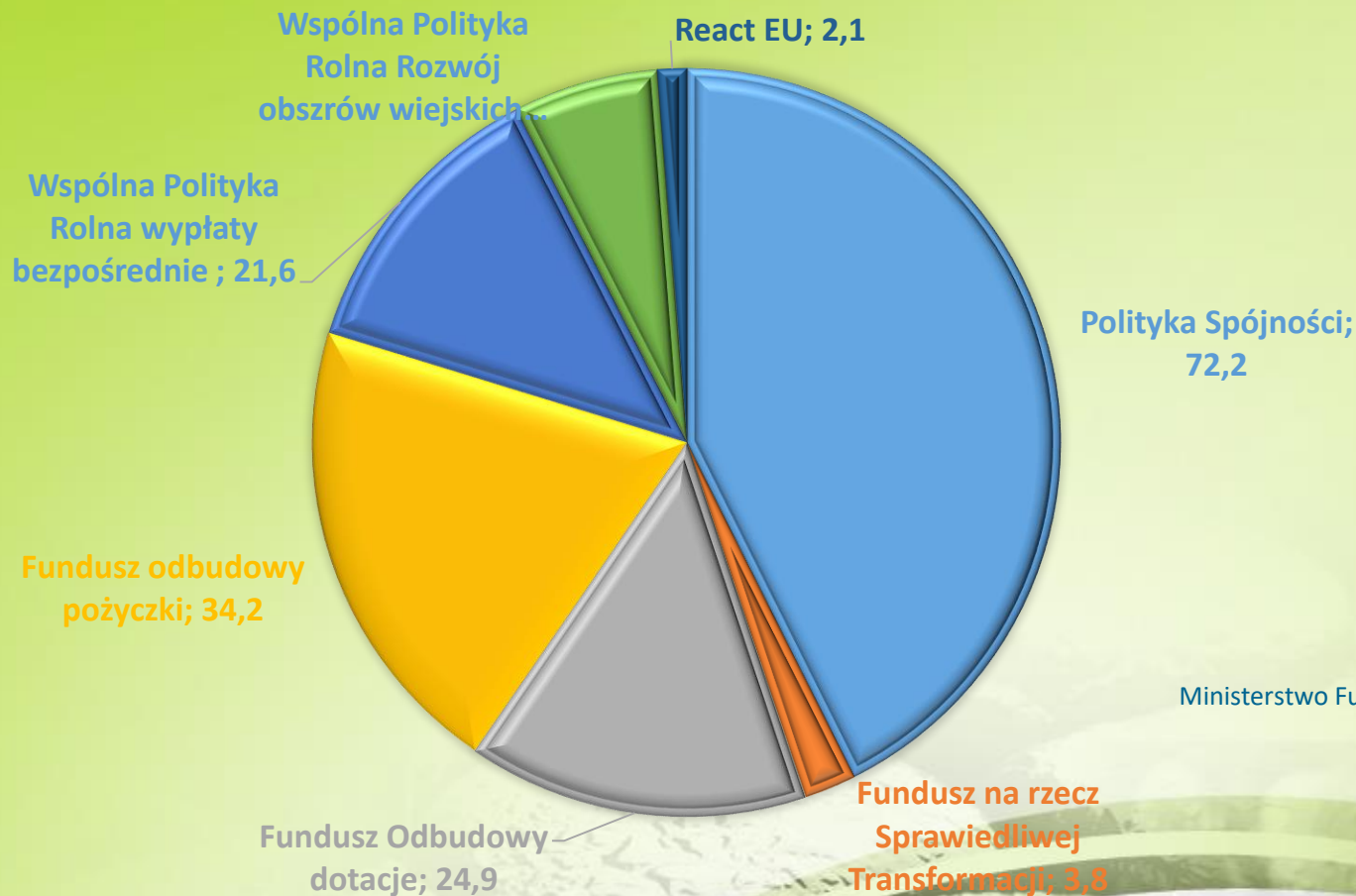
- Cel 1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa
- Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa
- Cel 3: Lepiej połączona Europa
- Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym
- Cel 5: Europa bliżej obywateli
- Cel 6: Łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu

Next Generation EU Krajowy Plan Odbudowy

- odporność i konkurencyjność gospodarki
- **zielona energia** i zmniejszenie energochłonności
- transformacja cyfrowa
- dostępność i jakość ochrony zdrowia
- **zielona i inteligentna mobilność**

Fundusze europejskie dla Polski w latach 2021-27

Ministerstwo Funduszy i Rozwoju Regionalnego

Umowa Partnerstwa 2021-27

- Na lata 2021-2027 Polska otrzyma z budżetu Unii Europejskiej łącznie **ok. 133,6 mld zł**:
- **57 mld euro** w ramach nowego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności,
- **72,2 mld euro** na realizację polityki spójności w nowym okresie programowania (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny+),
- **4,4 mld euro** w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (Fundusz Sprawiedliwej Transformacji).

Źródło: Projekt Umowy Partnerstwa, Warszawa 2021

Cele polityki spójności

1. **Bardziej Inteligentna Europa (EFRR)** – 11 784 mln euro na:– **zwiększenie produktywności gospodarki** (badania i innowacje, wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw i cyfryzacja),
2. **Bardziej Zielona Europa (EFRR)** – 20 536 mln euro na:– **obniżenie emisyjności i adaptację do zmian klimatu** (wsparcie OZE, efektywności energetycznej, ochrony środowiska i zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej),
3. **Lepiej Połączona Europa (EFRR)** – 17 558 mln euro na:– **transformację cyfrową i niskoemisyjny system transportu** (infrastruktura sieci TEN-T, cyfryzacja i integracja transportu, rozwój sieci szerokopasmowych),

Cele polityki spójności

- 4. Bardziej Społeczna Europa (EFS+)** – 14 768 mln euro na:– **budowę gospodarki opartej na wiedzy o silnym wymiarze społecznym** (rozwój przedsiębiorczości, rynku pracy, edukacji, systemu ochrony zdrowia, kultury i turystyki),
- 5. Europa Blżej Obywateli (EFRR)** – 4 749 mln euro na:– **wzmacnianie współpracy** na poziomie lokalnym i regionalnym ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów społeczno-gospodarczych,
- 6. Sprawiedliwa Transformacja (FST)** – 4 234 mln euro na:– **łagodzenie** społecznych, gospodarczych i społecznych **skutków transformacji** w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

Strategia od pola do stołu

zapewnienie
Europejczykom
przystępnej cenowo
i zrównoważonej
żywności

przeciwdziałanie
zmianie klimatu

ochronę
środowiska

zachowanie
bioróżnorodności

wspieranie
rolnictwa
ekologicznego

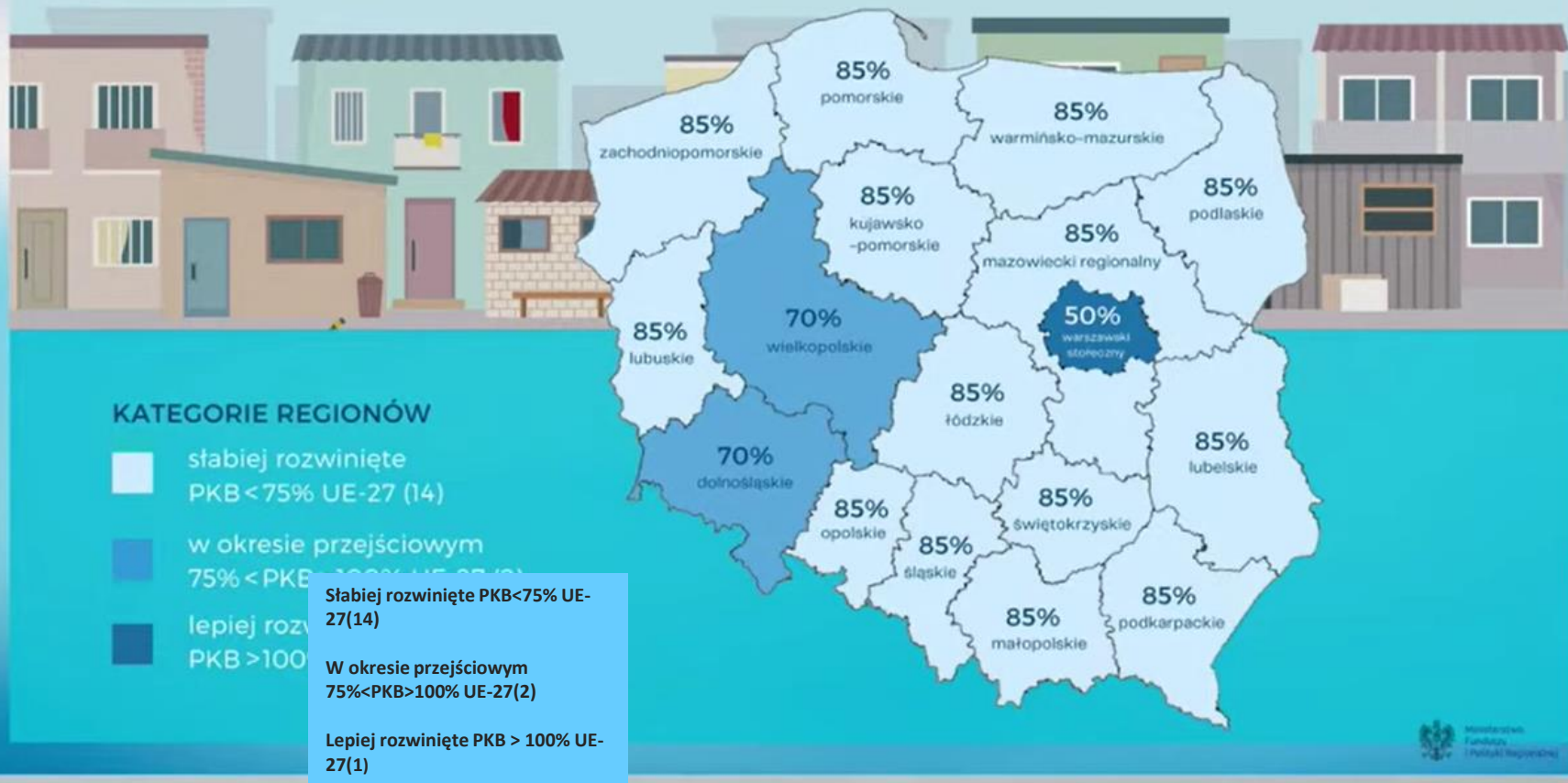
W budżecie UE na lata 2021-2027

➤ **40%** budżetu wspólnej polityki rolnej powinno się przyczyniać do walki ze zmianą klimatu

➤ **30%** środków funduszu morskiego i rybackiego powinno się przyczyniać do osiągnięcia celów klimatycznych.

Kategorie regionów i poziomy dofinansowania

Źródło: Ministerstwo Funduszy i Rozwoju Regionalnego

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

- dokument programowy określający cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19
- KPO służy łagodzeniu społecznych i gospodarczych skutków kryzysu, w szczególności dla kobiet, **wspieraniu zielonej transformacji**, przyczynianiu się do realizacji unijnych **celów w zakresie klimatu oraz transformacji cyfrowej**.
- KPO koncentruje swoje działania na sześciu europejskich filarach odpowiedzi na kryzys i budowy odporności:
- 1) zielona transformacja, 2) transformacja cyfrowa, 3) inteligentny i trwały wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, 4) spójność społeczna i terytorialna, 5) opieka zdrowotna oraz odporność gospodarcza, społeczna i instytucjonalna, 6) polityki na rzecz następnego pokolenia, takie jak edukacja i umiejętności.

Źródło: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/>

Krajowy Plan Odbudowy - priorytety

- odporność i konkurencyjność gospodarki – 18,6 mld zł,
- zielona energia i zmniejszenie energochłonności – 28,6 mld zł,
- transformacja cyfrowa – 13,7 mld zł,
- dostępność i jakość ochrony zdrowia – 19,2 mld zł,
- zielona i inteligentna mobilność – 27,4 mld zł

Źródło: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/>

Zielona transformacja wiodącym celem Krajowego Planu Odbudowy

- Z przydzielonych Polsce ok 23 mld eurodotacji w Krajowym Planie Odbudowy, co najmniej 37% środków ma być przeznaczony na cele **transformacji ekologicznej, w tym adaptacji do zmian klimatu i ochrony bioróżnorodności.**
- Działania wpisane w KPO muszą przyczyniać się do realizacji **celów klimatycznych UE (55% redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 i zeroemisyjność netto do 2050 r.).**
- Polska przygotowuje **Krajową Długoterminową Strategię Renowacji Budynków**, spójną z założeniami unijnej strategii “Fali Renowacji” i unijnymi celami klimatycznymi na 2030 i 2050 rok, która ma przyczynić się do znacznego ograniczenia zapotrzebowania na energię w sektorze budynków.

Źródło: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/>

Odporność i Konkurencyjność Gospodarki - 4 133,0 mln euro

- Inwestycje dla przedsiębiorstw (mikro i MŚP) w produkty, usługi i kompetencje pracowników oraz kadry związane z **dywersyfikacją działalności (m.in. sektor HoReCa, turystyka, kultura)**
- Inwestycje dla przedsiębiorstw (mikro i MŚP) w produkty, usługi i kompetencje pracowników oraz kadry związane z **wprowadzaniem "zielonych" rozwiązań**
- Inwestycje związane ze **skracaniem łańcucha dostaw** w przetwórstwie rolno-spożywczym
- **Transformacja strukturalna** w obszarach kluczowych dla rozwoju polskiej gospodarki – **Przemysł 4.0, Gospodarka Obiegu Zamkniętego (Innowacje związane z zapobieganiem powstawania odpadów, tworzeniem rynku surowców wtórnych, wykorzystania odpadów jako surowców wtórnych, projektowania dla recyklingu, wydłużania życia produktów i obniżanie negatywnego oddziaływania na środowisko)**

Źródło: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/>

Zielona Energia i Zmniejszenie Energochłonności

- 6 347,0 mln euro

- **Czyste powietrze: Inwestycje w źródła ciepła (chłodu) w systemach ciepłowniczych**
- **Wymiana źródeł ciepła i efektywność energetyczna budynków mieszkaniowych**
- **Termomodernizacja szkół**
- **Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii**
- **Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne** (klastry energii, spółdzielnie energetyczne, zbiorowe porozumienia prosumentów oraz ewentualne przyszłe formy SE) – wsparcie doradcze, wsparcie inwestycyjne
- **Zazielenianie przestrzeni** (ścieżki rowerowe, parki, ciągi piesze, rewitalizacja i pasywne rozwiązania itp.)
- **Inwestycje związane z pasywnymi rozwiązaniami w ośrodkach kultury i bibliotekach**

Źródło: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/>

Transformacja Cyfrowa - 3 034,0 mln euro

Zapewnienie powszechnego dostępu do szybkiego Internetu – rozwój infrastruktury sieciowej:

- Inwestycje w sieci o dużej przepustowości, w tym eliminacja tzw. białych plam w dostępie do Internetu i ograniczenie wykluczenia cyfrowego
- Zwiększanie popytu na rozwiązania cyfrowe w sferze publicznej, w gospodarce i w społeczeństwie
- Inwestycje we wprowadzanie e-usług publicznych i ich konsolidację
- Cyfrowa infrastruktura szkół
- Inwestycje w e-kompetencje

Źródło: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/>

Zielona, Inteligentna Mobilność -

6 074,0 mln euro

Wzrost wykorzystania **transportu przyjaznego dla środowiska** Inwestycje w **samochody elektryczne**, inwestycje w punkty ładowania, zwiększenie produkcji biopaliw II generacji,
inwestycje w wymianę lub dostarczenie nowego nisko i **zeroemisyjnego taboru autobusowego** w miastach i poza miastami

Zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego

Inwestycje w projekty intermodalne

Zwiększenie bezpieczeństwa transportu

Inwestycje związane z szerszym wykorzystaniem rozwiązań cyfrowych w transporcie

Źródło: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/>

Renowacja i modernizacja budynków publicznych i prywatnych

- Budynki odpowiadają za znaczną część całkowitego zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych w Polsce: wg. danych GUS **na gospodarstwa domowe przypada ponad 18% całkowitego zużycia energii**, z sektora mieszkaniowego w Polsce pochodzi niemal **15% łącznych emisji CO₂** .
- **Głęboka dekarbonizacja sektora budynków** - korzystne skutkami dla klimatu, rozwiązanie problemu zanieczyszczenia powietrza pochodzącego z niskiej emisji, ograniczenie ubóstwa energetycznego, zmniejszenie zależności Polski od importu paliw oraz wygenerowanie tysięcy nowych miejsc pracy.
- Koncepcja budynku niemal zeroenergetycznego (nZEB) zbliżonej do standardu pasywnego.

Źródło: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/>

Adresatem proponowanych inicjatyw w ramach KPO są:

- **obywatele** w ramach programów wsparcia wymiany źródeł ciepła i zwiększenia efektywności energetycznej budynków
- **przedsiębiorcy i przedsiębiorstwa**, które otrzymają środki na dywersyfikację profilu działalności i odbudowę inwestycji, zarówno w sektorach najbardziej dotkniętych skutkami pandemii (np. sektor turystyki, kultury, gastronomii i handlu) oraz nowe inwestycje na rozbudowę potencjału innowacji, elektromobilności, wdrożenia zielonych technologii i cyfryzacji;
- podmioty, w tym **samorządy terytorialne**, inwestujące w rozbudowę infrastruktury i środki transportu zapewniające czyste środowisko i nowe możliwości inwestycyjne;
- **instytucje publiczne** dostarczające podstawowe usługi społeczne (zdrowie, edukacja, rynek pracy), decydujące o poziomie jakości życia i perspektywach rozwojowych Polski.

Źródło: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/>

Początek długiego procesu finansowania zielonej i cyfrowej transformacji

- Unia Europejska rozpoczęła proces przechodzenia do niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki już w latach 2014-20 przeznaczając na ten cele fundusze strukturalne.
- Europejski Zielony Ład rozpoczyna nowy etap zielonej i cyfrowej transformacji i uruchamia jeszcze większe fundusze, nie tylko na lata 2021-27, ale planuje perspektywę do 2030 i 2050 roku.

Akty prawne Unii Europejskiej związane z tematem webinarium:

- Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz. Urz. UE L 57 z 18.2.2021)
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności – projekt, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa, luty 2021 r.
- Europejski Zielony Ład, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl#obszary-polityki
- Projekt Umowy Partnerstwa, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa 2021
- Financing the green transition: The European Green Deal Investment Plan and Just Transition Mechanism, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_17

Dziękuję za uwagę !

Bożena Ryszawska, bozena.ryszawska@ue.wroc.pl

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, www.ue.wroc.pl

